

DEPOZITUL DE BRONZURI DE LA SACOȚI—SLĂTIOARA JUDEȚUL VILCEA

ION NANIA și SEVER HOLTEI

În luna august 1959, în satul Sacoți¹, comuna Slătioara², județul Vâlcea, a fost găsit în partea de est a botului de deal aflat între lunca Tării la vest și pârâul de la Mititei cu valea Gorunului la est, un depozit de bronzuri depus, după mărturia descoperitorilor³, într-o „cantă”⁴ fără fund. Depozitul a fost găsit în creasta pantei, în grădina locuitorului Alexandru Ștefănescu la 65 m nord-vest de fântâna din această grădină, la 40 de metri spre sud-vest de fântâna din grădină, Analiei și la 22 de metri de la poalele pantei.

Sezizați întâmplător în luna august 1962, ne-am deplasat la fața locului între 15—24 august și 15—17 decembrie 1962 pentru a cerceta pe teren descoperirea și pentru a achiziționa acest depozit. Obiectele fusese împărțite între descoperitori, fapt care a făcut să se piardă, după mărturia lor, patru brățări, câteva „sîrme”, câteva „ace mari” și „canta” care s-a rupt în bucăți imediat după scoatere, datorită proastei conservări. Depozitul fusese găsit la adîncimea de circa 50 de centimetri. Din depozit fac parte următoarele obiecte:

1. Cel cu gura dreaptă și bordura îngroșată, cu corpul oval în secțiune, iar tăișul ușor convex. Este ornamentat cu o linie orizontală reliefată care se află sub buză și cu cîte două linii pe fiecare față care pornesc de la aceasta vertical și se termină la punctul unde începe tăișul și se termină adîncitura găurii pentru introducerea cozii. Atît bordura buzei cît și linia orizontală sînt ușor deplasate la punctul de întîlnire de pe linia de turnare,

¹ George Ioan Lahovari, C. I. Brătianu și Grigore C. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, București 1902, vol. V, fasc. II, p. 305.

² *Ibidem*, fasc. III, pp. 434—435; *Nomenclatura poștală a localităților din R.P.R.*, București, 1961, p. 301.

³ Depozitul a fost găsit de locuitorii: Al. Ștefănescu, Dumitrescu, Dumitru, Ion Gheorghe și Dumitrescu Maria în timp ce săpau și scoteau pămîntul pentru a lucra cărămidă.

⁴ I. Aurel Candrea, *Dicționarul enciclopedic ilustrat Cartea Românească*, București, 1931, pag. 212, Cantă (pl. -te), s. f., Băn. Muram. — Čană mare (srb., ung., Kanta).

cea ce ne dovedește că valvele tiparelor au fost mișcate în timpul turnării celtului. Pe vârful toartei se observă ciotul de turnare, iar tăișul are știrbituri mărunte datorită întrebuințării încă din antichitate. Patina are o culoare verde-albăstruie și se păstrează aproape pe întregul corp al celtului. Dimensiuni: lungimea=11,3 cm; diametrele interioare ale gurii pentru introducerea cozii=3,3×2,8 cm; grosimea buzei=0,5 cm; lățimea tăișului=4,6 cm. Adâncimea găurii pentru introducerea cozii de 4,8 cm. Toarta=2×0,4 cm; greutatea=354 gr. Planșa 1/1 (fig. 1/1).

2. Celt cu gura ușor concavă și bordura îngroșată, cu corpul svelt, cu cîte două caneluri verticale pe fiecare față, care pornesc de sub buză și se pierd în locul unde se termină adâncimea găurii pentru introducerea cozii. Toarta, de formă ovală, prezintă pe amîndouă părțile dungi rămase de la turnare, iar pe vîrf, ciotul de turnare care rămăsese foarte proeminent, a fost rupt imediat după scoaterea de la tipar. Linia buzei este ușor deplasată la punctul de înîlnire ceea ce denotă că valvele tiparelor au fost mișcate în timpul turnării. Tăișul, ușor convex, are știrbituri și este rupt într-o parte încă din vechime datorită întrebuințării. Patina de culoare verde-albăstruie în unele locuri, măslinie în cea mai mare parte, lipsește doar în cîteva puncte de pe corpul celtului. Dimensiuni: lungimea 9 cm, diametrele interioare ale gurii 3×2,7 cm, adâncimea găurii pentru introducerea cozii 4,8 cm, grosimea buzei 0,45 cm, grosimea corpului la mijloc 3,3×1,9 cm, toarta 2,5×2,4 cm, greutatea 184 gr (fig. 1/2).

3. Celt cu gura ușor concavă și bordura îngroșată. Este lipsit de ornamentație, iar toarta lipsește. Tăișul are știrbituri mărunte datorită folosirii în antichitate. Patina verde-albăstruie, pe alocuri măslinie, s-a păstrat pe tot corpul celtului, cu excepție în jurul tăișului unde a fost pilită de unul din descoperitori. Dimensiuni: lungimea 12,8 cm, diametrele interioare ale gurii 3,4×3,3 cm, grosimea buzei 0,4 cm, grosimea pereților 0,2 cm, grosimea corpului la jumătatea 4,2×2,3 cm, adâncimea găurii pentru introducerea cozii 7 cm, lățimea tăișului 5,3 cm, greutatea 428 g (fig. 1/3).

4. Parte interioară a unui celt rupt încă din vechime. Tăișul ușor convex, este bine ascuțit și are doar cîteva știrbituri foarte fine datorită slabei întrebuințări din antichitate. Patina verde-măslinie frecat într-un singur loc de descoperitori. Dimensiuni: înălțimea 5,3 cm, grosimea 2,9×1,9 cm, grosimea peretelui 0,3—0,55 cm, lățimea tăișului 4,3 cm, greutatea 128 g (fig. 1/4).

5. Partea centrală a unui celt rupt încă din vechime. Patina verde-albăstruie se păstrează în întregime. Dimensiuni: înălțimea 7,2 cm, grosimea 4×2,2 cm, grosimea peretelui 0,3—0,7 cm, greutatea 242 g (fig. 1/5).

6. Vîrf de lance cu cele două aripi ale tăișului late și nu prea lungi, cu un contur pronunțat de frunză lobată la bază cu tocul care cuprinde lemnul lăncii larg și prelungit conic pînă la vîrf. Patina de culoare verde-închis se păstrează uniform pe întregul corp. Dimensiuni: lungimea=16 cm, lățimea maximă 5,5 cm, diametrul exterior al bazei tocului pentru introdu-

cerea cozii 2,44 cm, grosimea peretelui tocului 0,3 cm, adâncimea tocului 10,5 cm, greutatea 135 g (fig. 1/6).

7. Vîrf de lance asemănător, cu aripile îngustate însă auit spre vîrf cît și spre bază. Patina verde-albăstruie se păstrează pe întregul corp, aripioarele sînt distruse spre vîrf datorită oxidării. Tocul care cuprinde lemnul lăncii prelungit conic și proeminent pînă la vîrf. Dimensiuni: lungimea 17,3 cm, lățimea maximă 5,1 cm, diametrul exterior al bazei tocului 2,5 cm, grosimea peretelui tocului 0,25 cm, adâncimea tocului 11,2 cm, greutatea 140 g (fig. 1/7).

8. Seceră cu limbă la mîner, cu spinarea îngroșată și regulat arcuită. Lama aproximativ îngustă trece foarte lin la mînerul care este de fapt o continuare în jos a lamei. Ciotul de la turnare s-a păstrat pe spinarea îngroșată, la partea superioară care avea desigur un rol practic, folosind la o mai solidă fixare a cozii. Lama secerii posedă o nervură în relief, paralelă cu spinarea, de la vîrf și pînă la baza mînerului, ale cărei margini îngroșate sînt despărțite de o linie îngustă pe centru și toate trei ornamente cu creștături lucrate prin ciocănire după turnare. Dimensiuni: lungimea spinării pe arc 19,6 cm, pe coardă 13,1 cm, lățimea maximă a lamei 2,8 cm, iar la baza mînerului 2,2 cm, grosimea maximă a spinării, la mîner 0,5 cm, dimensiunile maxime ale mînerului $4,7 \times 2,3 \times 0,5$ cm, dimensiunile maxime ale ciotului de la turnat: $0,9 \times 0,95 \times 0,35$ cm, greutate 100 g (fig. 2/1).

9. Mînerul unei seceri asemănătoare celei descrise mai sus. Linia îngroșată dintre cele două margini îngroșate ale mînerului este paralelă cu aceasta și perpendiculară cu alta aflată sub ciot, iar aceasta paralelă cu alta aflată mai sus. Cele trei linii groase în lungimea mînerului sînt decorate cu creștături alveolare date prin ciocănire. Ciotul de la turnare proeminent, răsucit spre partea plată prin ciocănituri după turnare. Dimensiuni: lățimea lamei la ruptură 2,9 cm, grosimea spinării îngroșate la ruptură 0,4 cm, la ciot 0,48 cm. Dimensiunile maxime ale mînerului $6 \times 2,55 \times 0,39$ cm. Ciotul n-a putut fi măsurat din cauza răsucirii din antichitate. Greutatea 56,13 g (fig. 2/2).

10. Seceră cu cîrlig scurt și gros încă de la turnare. Spinarea îngroșată printr-o nervură puternic reliefată. Gura puternic ascuțită prin ciocănire după turnare. Patina verde-măslinie, bine păstrată. Dimensiuni: lățimea lamei lîngă ruptură 2,4 cm, grosimea spinării lîngă ruptură 0,4 cm, lungimea spinării de la ruptură pînă la capătul interior al mînerului 16,5 cm, grosimea cîrligului la capătul bombat 1,2 cm, greutatea 49,72 g (fig. 2/3).

11. Vîrf de seceră cu lama aproximativ îngustă (2,2 cm la ruptură) cu muchia îngroșată, păstrînd ciotul de la turnare la 4 cm de la vîrf, turtit prin ciocănire după aceea, cu gura puternic ascuțită prin ciocănire și știrbită încă din antichitate. Patina verde-albăstruie bine păstrată. Greutatea 22,5 g (fig. 2/5).

12. Vîrf de seceră masivă, lată (3,1 cm lîngă ruptură) și groasă (0,63—0,3 la ruptură), ornamentată cu încrustații mari pe nervura muchiei

și pe o altă nervură mai puțin proeminentă, paralelă cu prima. Ciotul de la turnare aflat la cca. cm de le vîrf pe arcu spinării, puternic turtit după turnare. Ciocăniturile pentru ascuțirea gurii sînt aproape imperceptibile. Patina verde-închis, verde-deschis pe alocuri, bine păstrată. Greutatea 68,80 g (fig. 2/4).

13—14. Vîrfurile a două cuțite dintre care unul, foarte subțire (0,1—0,13 cm rupt de descoperitori) a fost ascuțit puternic pe ambele laturi (fig. 2/6) iar celălalt (fig. 2/7) posedă o muchie îngroșată (0,18 cm la vîrf, 0,38 cm la ruptură) primul are greutatea de 9,26 g. iar al doilea 7,14 g.

15. Sulă lucrată dintr-o bară lungă de 17,8 cm aproximativ rotundă în secțiune (diametrul maxim de 0,6 cm) și bine ascuțită la ambele capete, a fost îndoită la unul din capete pentru a putea fi mai bine apucată și a se străpunge mai ușor cu ea. Greutatea 23,70 g (fig. 2/8).

16—17. Două coliere cu capetele subțiate, turtite și răsucite, mult suprapuse, lucrate din bară circulară în secțiune. Una ($43,2 \times 0,55$ cm) se păstrează întreagă, are 54,60 g și este ornamentată cu 20 de benzi din cîte trei linii unghiulare cu unghiul spre interiorul brățării, unele distruse datorită oxidării (fig. 2/10). A doua, păstrată fragmentar ($14,3 \times 0,4$ cm, 10,67 g) neornamentată, seamănă cu prima (fig. 2/9).

18—38. Douăzeci și una de brățări, din care 14 întregi și 7 mai mult sau mai puțin fragmentate. După forma lor distingem următoarele tipuri:

Tipul I — 5 brățări lucrate din bare rotunde în secțiune și subțiate treptat spre capetele mai mult sau mai puțin suprapuse, decorate cu grupuri de linii incizate, paralele și uneori foarte puțin oblice, două ($22,8 \times 0,58 \times 0,3$ cm, 30,29 g și $24,7 \times 0,57 \times 0,35$ cm, 38,5 g)⁵ posedînd între aceste grupuri, cîte două linii încrucișate în formă de X (fig. 2/11—12) una ($24 \times 0,65 \times 0,3$ cm, 40,72 g) posedînd între aceste grupe cîte patru linii încrucișate, despărțite de una verticală (fig. 2/13) alta ($20,8 \times 0,54 \times 0,58 \times 0,3$ cm, 27,80 g) fără aceste linii încrucișate, are fiecare liniuță din marginea grupei prevăzută cu cîteva liniuțe mici dispuse orizontal, perpendiculare pe primele (3/14) iar a 5-a ($17,4 \times 3,4 \times 2 \times 2,4$ cm, 14,56 g) ornamentată numai cu primele grupuri de liniuțe (fig. 3/15).

Tipul II — o brățară cu secțiune plan-convexă ($14,9 \times 0,66 \times 0,35$ cm, 13,45 g) cu un singur capăt puțin subțiat cu capetele apropiate, ornamentată cu grupuri de linii verticale între care se află cîte două grupuri de linii frînte regulat, tot paralele (fig. 3/16).

Tipul III — O brățară lucrată din bară subțire, plan convexă în secțiune ($43,5 \times 0,4—0,5 \times 1,7 \times 0,3 \times 0,13$ cm, 18,67 g) neornamentată, răs-

⁵ Pentru a nu repeta, dăm întîi lungimea barei din care a fost lucrată brățara, apoi grosimea la centru și apoi la unul din capete. La brățările fragmentate dăm grosimea maximă și apoi grosimea capătului întreg.

cită în dublă spirală, cu capetele aduse mult, astfel că pe jumătatea de circulație pare triplă spirală (fig. 3/17).

Tipul IV — O brățară lucrată din bară lungă, ovală în secțiune ($88,3 \times 0,52 \times 0,44$ cm, un capăt se ascute ca un ac, iar celălalt are $0,3 \times 0,2$ cm) spiralată de patru ori, cu capetele subțiate și puțin suprapuse, neornamentată. Greutatea 99,55 g (fig. 3/18).

Tipul V — Șapte brățări neornamentate, lucrate din bare de diferite grosimi, romboidale sau pătrate în secțiune. Dintre, acestea, două au dimensiunile: $30,5 \times 0,53 \times 0,6$ — $0,65 \times 0,2$ cm, 40 g (fig. 3/21), a doua ($22,5 \times 0,45 \times 0,55 \times 0,2$ cm, 18,64 g (fig. 3/23) prima, având capetele suprapuse mai mult. A treia, păstrată fragmentar ($8,4 \times 0,45 \times 0,55 \times 0,2$ cm, 5,82 g) pare a fi turnată în același tipar cu a doua (fig. 3/22). Alte două, una întreagă ($41,4 \times 0,35 \times 0,4 \times 0,25$ cm, 24,88 g) (fig. 3/24) și alta păstrată fragmentar ($28,8 \times 0,35 \times 0,46$ cm, 17,71 g) (fig. 3/27), răsucită în dublu spirală au capetele mai puțin subțiate și mai puțin suprapuse. Alte două brățări se păstrează fragmentar, una ($16,9 \times 0,5$ cm, 22,50 g — ambele capete rupte,) pare să semene cu primele două, fiind ceva mai groase (fig. 3,28), a doua ($16 \times 0,4 \times 0,47$ cm, 10,76 g) fiind ceva mai subțire, seamănă cu ultimele două (fig. 3/30).

Tipul VI — Patru brățări mici din bare subțiri, romboidale, aproape pătrate în secțiune, cu capetele mai mult sau mai puțin subțiate și mai puțin suprapuse. Una ($17,4 \times 0,24 \times 0,26 \times 0,15 \times 0,12$ cm, 6,14 g) se păstrează întreagă (fig. 3/20), una se păstrează fragmentar ($8,8 \times 0,24 \times 0,35 \times 0,1$ cm, 2,32 g) după curbura aproape jumătate (fig. 3/25) alta tot fragmentară ($6 \times 0,22 \times 0,27 \times 0,1$ cm, 1,37 g) (fig. 3/29) și un alt fragment cu capătul turtit ($7 \times 0,25 \times 0,31 \times 0,05 \times 0,32$ cm, 2,50 g) (fig. 3/26).

Tipul VII — Brățară lucrată dintr-o bară ovală, aproape rotundă în secțiune, cu capetele groase ca și corpul, neornamentată, păstrată în întregime, dar deformată încă din antichitate, are dimensiunile: $20,8 \times 0,54 \times 0,4$ cm, 32,35 g) (fig. 4/35).

Tipul VIII — Exemplar îngroșat și masiv. Foarte gros la mijloc, este brăzdată de 36 de ineluse convexe cele din mijloc groase de 2,5 mm cele de la margine numai de 2 mm. Fața interioară este plată, lată la centru de 1,34 cm. Capetele sînt foarte puțin înălțate spre exterior și se termină prin două ridicături mai groase ca cele de pe corp. Greutatea 69,18 g (fig. 3/19).

39—42. — Patru spirale lucrate din bare subțiri (sîrme de bronz cu grosimi ce variază între $0,14$ — $0,18$ cm) rotunde în secțiune. Barele acestor spirale au următoarele lungimi: 17,7 cm, 35,50 cm, 35 cm, 33,4 cm și respectiv următoarele greutăți: 2,40, 8,47, 6,50, 5,22 g (fig. 4/31—34).

43. O Podoabă lucrată dintr-o foaie subțire (1 mm) de bronz care a avut o lățime de 3,1 cm, și o lungime de 6,38 cm. Prin răsucire în lățimea foi a dat naștere unui tub aproape semicilindric, ornamentat cu trei benzi de linii paralele. Greutatea, 7,91 g (fig. 4/36).

44. Spirală tubulară obținută dintr-un fir de metal lung (cca. 92 cm) cu secțiunea plan-convexă ($0,2 \times 0,12$ cm), obținută prin răsucirea firului în jurul unui bețișor sau cui subțire și uniform, podoabă cunoscută sub denumirea de saltaleone. Greutatea 15,3 g (fig. 4/38).

45. Presupusele fragmente din „canta” în care descoperitorii au mărturisit că au găsit depozitul, sînt în realitate resturile unei brățare-cingători lată de 12 cm purtată de unii luptători pe braț⁶ lucrată dintr-o foaie metalică subțire, întărită pe margini cu cîte o sîrmă în jurul căreia s-a răsucit foaia. Brățara cingătoare a fost ornamentată cu trei benzi a cîte trei linii. Două benzi sînt orizontale și paralele, a treia, cu liniile tot paralele, dispuse în semicerc, cu capetele liniilor unite în unghiuri cu vîrfurile spre mijlocul centurii. Resturile păstrate au o greutate de 44,62 g (fig. 1/8).

46. Fibulă simplă, în formă de arcuș de vioară (Violinbogenfibel), lucrată într-o singură bară de bronz răsucită la jumătate în dublă spirală, avînd apoi resortul aproape cu acul. Resortul rupt la vîrf, nu se știe dacă a terminat cu o spirală, are secțiunea pătrată groasă de 0,3 cm, iar acul are secțiunea rotundă cu diametrul de 0,3 cm. Fibula are greutatea de 12,12 g (fig. 4/37).

47. Turtă de bronz de formă aproximativ ovală cu secțiunea plan-convexă neregulată. Pe fața convexă se observă ciocăniturile puternice ale descoperitorilor. În interior se văd puternicile urme ale bulelor de gaze. Dimensiuni: $8,8 \times 6,3 \times 2,7$ cm. Greutatea 473 g (fig. 1/9).

Obiectele depozitului de la Sacoți-Slătioara au fost obținute prin turnarea metalelor în tipare de lut sau de piatră. Celturile au fost turnate în forme bivalve, foarte bine potrivite atît în lungime cît și în lățime, iar micile neregularități provenite din turnare au fost îndepărtate cu grijă. Turnarea s-a făcut după sistemul cunoscut, printr-un canal oblic săpat în dreptul porții, iar orificiul longitudinal al celtului s-a obținut prin introducerea în formă, în timpul turnării a unui dop de lut. Secerile au fost turnate în forme monovalve acoperite ceea ce a făcut să aibe dosul plat. La aproape toate piesele rupte, atît în antichitate, cît și în prezent, se observă mici goluri ale bulelor de gaze în timpul turnării.

Prin caracteristicile ce le prezintă, obiectele de bronz din depozitul de la Sacoți-Slătioara sînt de origine transilvăneană. Cu toate acestea nu este exclus ca aceste unelte să fi fost lucrate în ateliere locale.⁷ Afirmația noastră este întărită și de turtă de bronz descoperită în depozit, lucru necunoscut pînă acum în regiunea de la sud de Carpați⁸. Și într-un caz și în celălalt, nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că în apropiere se găsesc salinele

⁶ Determinarea aparține lui Mircea Rusu, cercetător principal la Institutul de istorie al Academiei R.S.R. — filiala Cluj.

⁷ *Istoria României*, ed. Academiei R.P.R., București, 1960, vol. I, pag. 149, se discută asupra problemei atelierelor locale privind producția de bronzuri din zona extracarpatică

⁸ *Ibidem* pp. 148 și 149.

de la Ocnele Mari, deoarece nu este cunoscut faptul că dezvoltarea metalurgiei trebuie pusă în legătură și cu exploatarea sării⁹.

Pînă în prezent nu erau cunoscute astfel de unelte în bazinul Oltului de la sud de Carpați, cu excepția a trei culturi izolate, două descoperite în comunele Găneasa și Cîrllogani din județul Olt¹⁰ și altul descoperit chiar în județul Vilcea¹¹.

Încadrarea cronologică a depozitului de bronz de la Sacoți-Slătioara se poate face pe baza analogiilor pe care le prezintă cu alte depozite de bronzuri bine datate. Cele mai apropiate analogii le găsim în depozitele descoperite la Domănești¹², Suseni¹³, Spălnaca¹⁴ din Transilvania, Drajna de jos în Prahova¹⁵ precum și în depozitele din această epocă descoperite pe teritoriul Moldovei¹⁶.

Asemănările de la depozitul de la Sacoți-Slătioara merg pînă la o identitate aproape absolută cu unele obiecte din depozitele mai sus amintite, cum este cazul brățării descrise de noi la tipul 8 cu exemplarul de acelaș tip din depozitul de la Suseni¹⁷. Un alt mijloc prețios de datare îl constituie fibula. Cunoscută deocamdată la noi în țară numai prin descoperiri întâmplătoare de la Jupa în Banat și la Orlea în Oltenia¹⁸, sau prin exemplarul inedit aflat în muzeul din Lugoj, (descoperit în com. Moldova)¹⁹, fibula de acest tip cuprinde o arie destul de întinsă²⁰. În cadrul acestei arii ea este cunoscută prin descoperirea de la Mosonyszolnoki²¹, Unešić în Ceho-

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Informație primită de Butoi Mihai, directorul muzeului jud. Olt pentru care îi mulțumim și pe această cale.

¹¹ Informație primită de la Purcărescu Petre directorul muzeului județean Vilcea, pentru care îi mulțumim și pe această cale.

¹² J. Hampel, *A bronzkor emlékei magyarhonban*, I Budapesta, pl. CXXII-CXXIV.

¹³ A. Filimon, *Le dépôt en bronze de Suseni*, în „Dacia”, I, 1924, pp. 343 și urm., V. Pîrvan, *L'âge du dépôt de bronzes de Suseni*, în „Dacia”, I, 1924, pp. 359 și urm.

¹⁴ Hortensia Dumitrescu, *Objets inédits du dépôt en bronze de Spălnaca*, au Muzeu National des Antiquités de Bucarest, în „Dacia”, V-VI, 1935-1936, pp. 195 și urm.

¹⁵ I. Andrieșescu, *Nouvelles contributions sur l'âge du bronze en Roumanie. Le dépôt de bronzes de Drajna de Jos et l'épée de Bucium*, în „Dacia”, II, 1925 pp. 344 și urm.

¹⁶ N. Petrescu Dimbovița, *Contribuții la problema sfîrșitului epocii bronzului și începutul epocii fierului în Moldova*, în SCIV, 3-4 1953 pp. 443 și urm.; *Ibidem*, date noi relativ la descoperirile de bronzuri din Moldova, în „Arheologia Moldovei” 2-3, 1964, pp. 251 și urm.; Marilena Florescu, *depozitul de obiecte de bronz de la Ulmi-Liteni (raionul Hîrlău regiunea Iași) în „Arheologia Moldovei” I*, 1961 pp. 115 și urm.; Grigore Foit, *depozitul de obiecte de bronz de la Ilișeni*, în „Arheologia Moldovei” II-III, 1964, pp. 461, și urm.; Marin Dinu și Ghenuță Coman, *depozitul de obiecte de bronz de la Busia Nouă (raion Bîrlad, reg. Iași) în „Arheologia Moldovei”, II-III, 1964, pp. 471 și urm.*

¹⁷ A. Filimon, op. cit., în „Dacia”, I, 1924, tipul VI, p. 353 și fig. 44, pag. 351; V. Pîrvan în „Dacia” I, 1924, p. 359, fig. I; *Ibidem*, *Getica* planșa 19 fig. I.

¹⁸ *Istoria României*, vol. I, 1960, pag. 151.

¹⁹ Inf. Mircea Rusu căruia îi mulțumim și pe această cale.

²⁰ Cero von Merhart, *Donauländische Beziehungen der früheisenzeitlichen Kulturen Mittelitaliens*, în „Bonner Jahrbucher” N. 147, 1942, pl. 5.

²¹ J. Hampel, *A. bronzkor emlékei magyarhonban*, III, Budapesta, 1896, planșa CLXXXVI/7,8.

slovacia²², Peschiera²³, sau Grossmugl în R. F. a Germaniei²⁴, datată în Hallstatt A. Așa dar pe baza analogiilor ce le avem, noi încadrăm acest depozit în perioada de sfârșit a seriilor Uriul-Domănești (faza Reinecke D. secolul al XIII-lea î.e.n.) și Uioara-Spălnaca (Hallstatt A — sec. al XII—XI î.e.n.) și mai precis în grupa Cincu-Suseni (Hallstatt A I)²⁵ cu toate că unele obiecte, cum este colanul spiraliform (saltaleone) se întâlnesc într-o perioadă îndelungată de timp²⁶. După numărul pieselor și felul lor, depozitul de la Sacoți-Slătioara pare să fi aparținut unui meșter ambulant, afirmație întărită și de faptul că negăsindu-se ateliere prelucrătoare în sudul Carpaților, s-au găsit în schimb tipare pentru turnat²⁷. Existența acestor meșteri ambulanti la sud de Carpați era generată pe de o parte de ampla dezvoltare a prelucrării bronzului în Transilvania²⁸, iar pe de altă parte de însăși dezvoltarea forțelor de producție și a relațiilor de producție din zonele respective²⁹, când „Se petrec din nou frecvente deplasări ale grupurilor tribale, așa cum se întâmplase și în perioada de tranziție de la neolitic la epoca bronzului”³⁰.

Tezaurizarea acestui depozit, singurul depozit de bronzuri descoperit pînă în prezent în această zonă subcarpatică, se explică prin starea de neliniște și deplasării grupurilor tribale, locale, evenimente corespunzătoare dezvoltării interne a triburilor locale în epoca respectivă.³¹ Această tezaurizare poate fi provocată și de alte evenimente neprevăzute ale vremii³², dar în nici un caz nu o putem pune în legătură cu pătrunderea „călăreților presciti” (cimerieni) în aceste zone, pătrunderea admisă de Vasile Pîrvan și alții³³ abia la sfârșitul hallstattului B.

²² Gero von Merhart, op. cit. pp. 6 și urm., fig. 3 și pl. 4/1, 3 și 4.

²³ H. Müller-Karpe, *Beiträge zur Chronologie der Urnenfeldzeit nördlich und südlich der Alpen*, Berlin 1959, pp. 89, și urm. și pl. 103/1-11.

²⁴ *Ibidem*, pp. 191, și urm. și pl. 124/B 4 și fig. 27/2.

²⁵ Mircea Rusu, *Die Verbreitung der Bronzezeit in Transilvanien vom Ende der Bronzezeit bis in die mittlere Hallstattzeit*, în „Dacia”, NS, VII, pp. 184—189 și 207—208.

²⁶ J. Hampel, op. cit., pl. CLXXXVIII, pentru bronzul româno-ungar, apărind și în Hallstatt C în necropola de la Ferigile, județul Rm. Vilcea. Informație primită de la Alex. Vulpe, cărui îi mulțumim pe această cale.

²⁷ D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, Craiova, 1939, p. 138, arată că asemenea tipare pentru turnat s-au descoperit la Almaju, Plenița și Logrești-Birnici, toate în Oltenia. Vezi *Istoria României*, vol. I, 1960, p. 149.

²⁸ Vasile Pîrvan, *Dacia*, ediție a III-a revăzută și adnotată de R. Vulpe. Editura științifică, București, 1958, pp. 3—30; N. Petrescu-Dîmbovița, *Depozite și turnătorii*, în *Istoria României*, vol. I, 1960, pp. 147—148.

²⁹ *Istoria României*, vol. I, 1960, pag. 149.

³⁰ *Ibidem*, p. 143.

³¹ Ar putea fi puse în legătură cu numeroasele descoperiri în ultimul timp aparținând culturii Verbicioara Vb, semnalate pe teritoriul județului Rîmniciu Vilcea de către Alexandru Vulpe, care ne informează despre ele, pentru care îi mulțumim.

³² „Un ecou indirect, ca și acela provocat de evenimentele ce au dus la distrugerea cetăților miceniene, a Troiei și a statului hittit, ar putea să fi provocat ascunderea și pe teritoriul țării noastre a unor depozite-turnătorii din sec. XII—XI î.e.n.”, *Istoria României*, vol. I, 1960, p. 142.

³³ Vasile Pîrvan, *Getica*, pp. 2, 4; S. Callus, *Die Urgeschichte des Karpatenbeckens und die „Indogermanisierung“ Italiens*, în AR, V-VI, seria a III-a, 1944—1945, p. 60; D. Garașanin *Les complexes de Brestavik et le problème des dépôts de l'âge du bronze récent*, în „Starinar”, V—VI, 1954—1955, p. 347.

LE DÉPÔT D'OBJETS EN BRONZE DE SACOTI-SLATIOARA DU DÉPARTEMENT DE VILCEA

(RÉSUMÉ)

Les auteurs présentent le dépôt d'objets en bronze découvert fortuitement au mois d'août 1959, dans le village de Sacoti, la commune de Slătioara du département de Vâlcea.

Les objets sont d'origine transylvane, mais on n'exclut pas la possibilité d'avoir été travaillés dans les ateliers locaux.

Il est possible que les pièces aient appartenu à un artisan ambulant, fournisseur en même temps, auquel on en avait fait une commande, en vue de l'échange avec les produits locaux, comme le sel de Ocnele Mari, par exemple.

Selon les analogies qu'il présente, ce trésor date de la fin de l'âge du bronze (Reineke D.) et de la première période de l'âge du fer, (Hallstatt) le groupe de Cincu-Suseni.

1

2

3

4

7

5

6

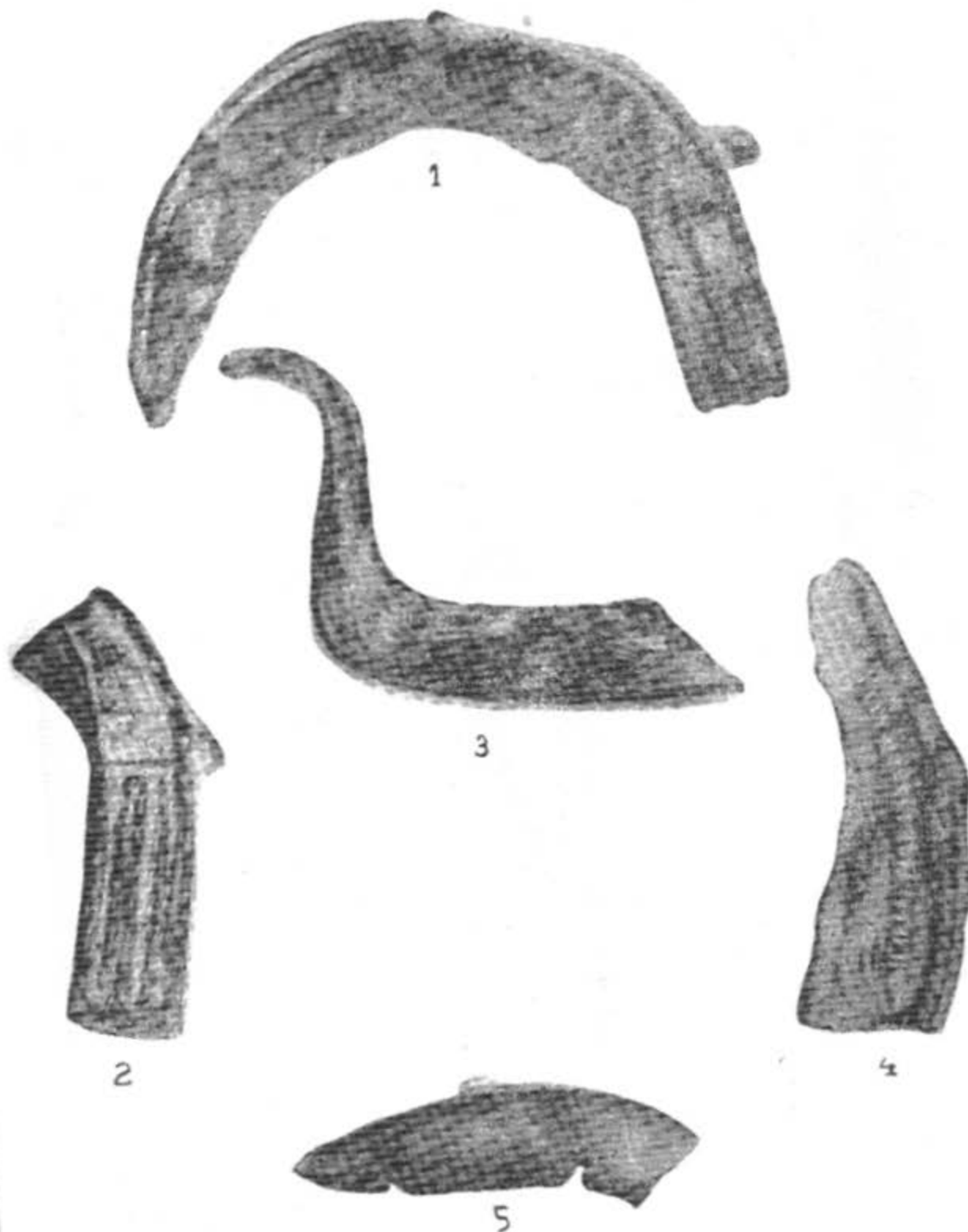

8

9

PLANȘA I/1 - 9

PLAȘA II/1-5

1

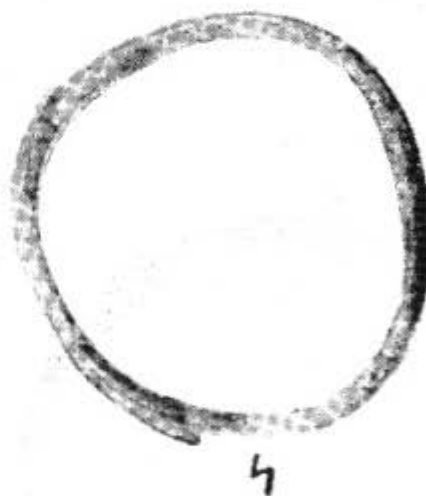
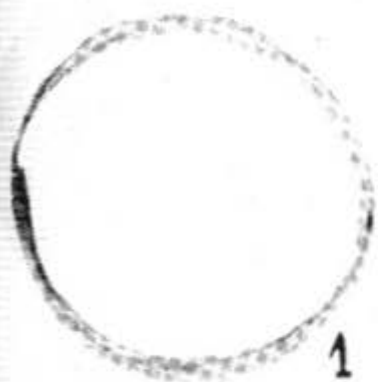

2

3

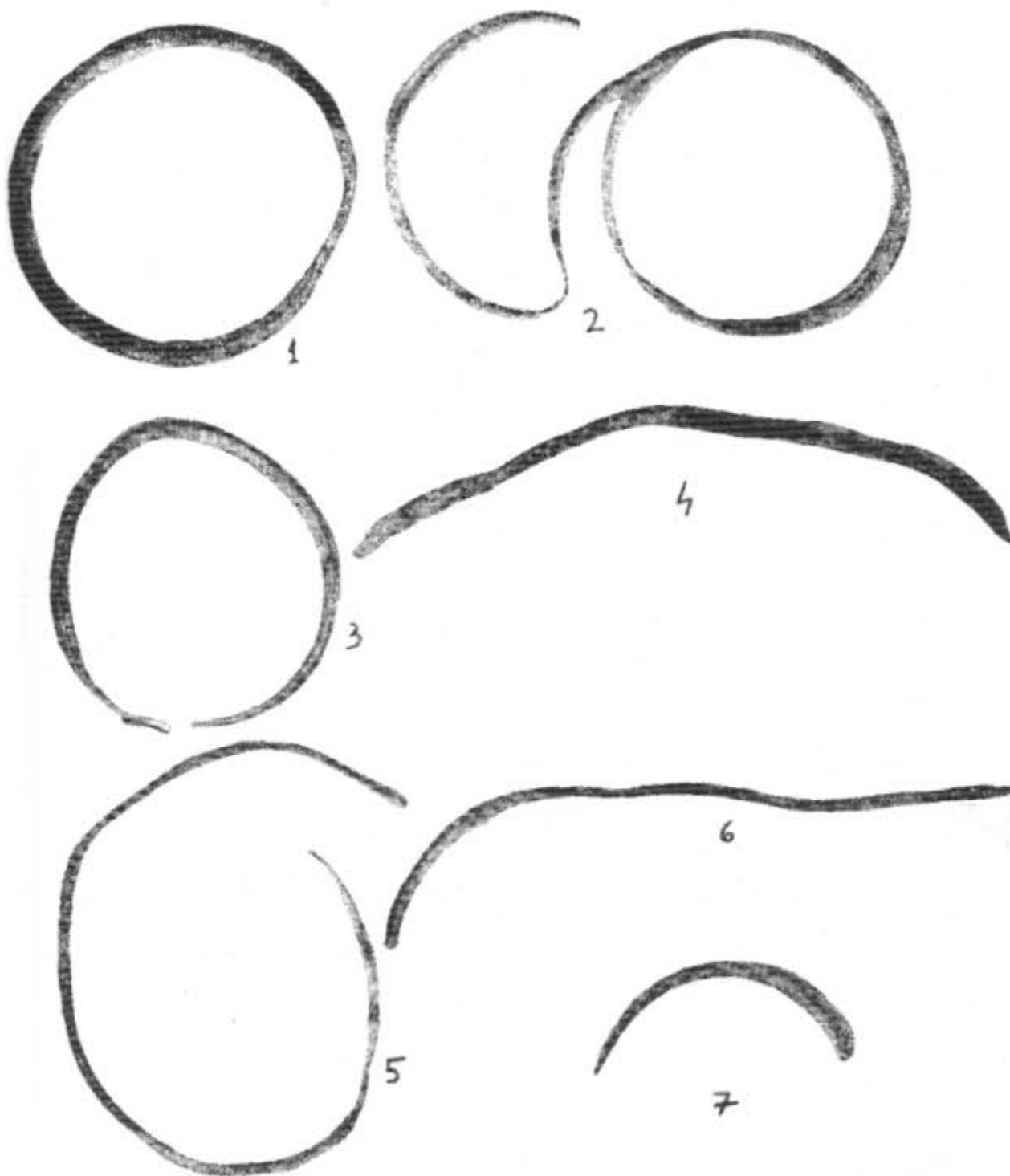
PLAȘA III/1-3

PLANȘA: IV/1-5

PLANȘA V/1 -4

PLANȘA VI/1-7

1

3

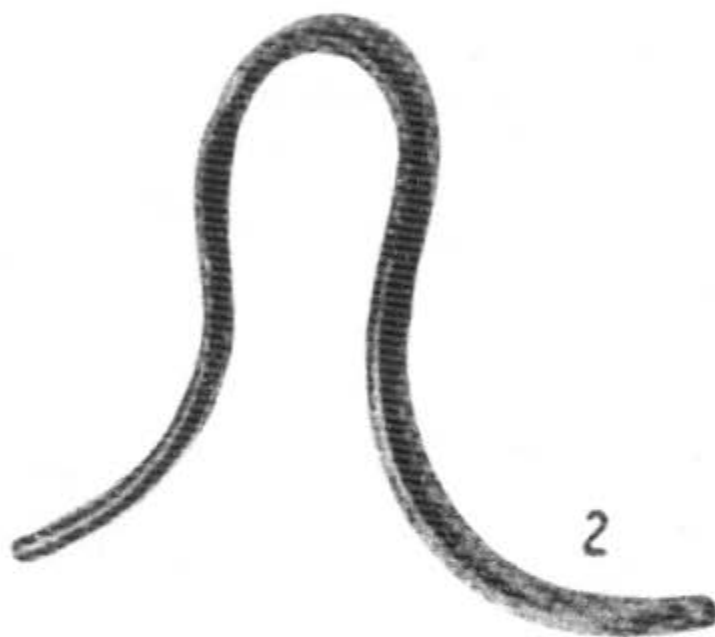

2

4

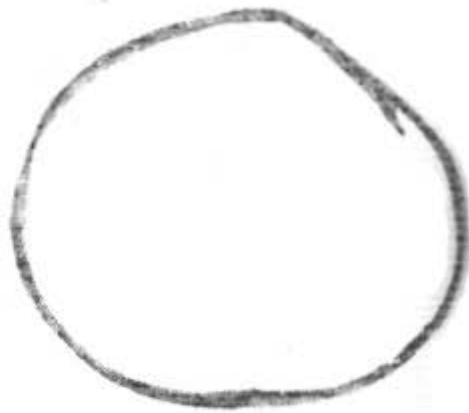
PLANȘA VII/1-4

PLANȘA VIII/1-3

1

2

3

4

PLAȘA IX/1-4

NSA N/1-2

2

1

